

Yttrande avseende rapporten *Bedömning av självrening och retention i mark vid prövning av små avlopp – smittskydd och fosfor* - diarienummer 3279-17

Beskrivning av ärendet

Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt har mottagit Havs- och vattenmyndighetens remiss av rapporten *Bedömning av självrening och retention i mark vid prövning av små avlopp – smittskydd och fosfor* och lämnar här sitt yttrande.

Vattenmyndighetens synpunkter

Vattenmyndighetens yttrande är avgränsat till de delar av rapporten som rör fosforretention. Vattenmyndigheten anser att grundtanken i rapporten är god, men att kunskapsläget behöver förbättras för att få till stånd ett sådant verktyg som föreslås i rapporten. Ett bra verktyg för bedömning av fosforretention behöver också anpassas till de problem som redovisas nedan. Vattenmyndigheten anser att det är bra att frågan om fosforretentionens betydelse utreds, och så vitt kunskapsläget medger, även hur fosforretentionen kan vägas in vid bedömning av påverkan på vattenförekomsternas ekologiska status. Vattenmyndigheten har intresse av mer kunskap som kan medföra att rätt åtgärd utförs på rätt plats.

Det angreppssätt som författarna förespråkar, att låta retentionen ingå i anläggningens funktionsbedömning, har dock principiella problem. En rättssäker tillståndsgivning blir exempelvis med nödvändighet svår om anläggningen inte är tydligt avgränsad och påverkan på recipient inte går att kontrollera genom mätning. Detta medför också höga krav på att en vägledning eller ett verktyg för att bedöma retention i enskilda fall är tydligt förankrade i tillräckliga forskningsunderlag. Att låta retention, tillsammans med andra underlag, ligga till grund för mer allmänna riskkategorier för skyddsnivå (som i ett av WSP med flera nyligen framtagna GIS-verktyg) bör däremot anses vara oproblematiskt.

Nationella belastningsberäkningar har hittills inte tagit full hänsyn till fosforretention i mark på grund av att kunskapsläget inte medger kvantifiering. Det behöver dock inte utesluta att hänsyn till fosforretention kan tas i den operativa tillsynen vid bedömning av vilken skyddsnivå som skall gälla för enskilda fastigheter. Vår bild är att sådan hänsyn i viss utsträckning redan tas av kommunernas inspektörer.

Vattenmyndigheten anser övergripande att,

- Det är viktigt att inte bara beakta de enskilda utsläppen vid en riskbedömning utan att även ta hänsyn till kumulativa effekter. Det vill säga belastning/retention från kluster av små avlopp.
- Många små avlopp hör till fritidsboenden som kan ha en mycket stor belastning under några av årets dagar. Då finns stor risk att statusklassningen under de aktuella dagarna inte klaras och det blir missvisande att räkna på sammanlagda utsläppen per person och år.
- Fosfor är en ändlig resurs och det är därför problematiskt att acceptera tekniklösningar som innebär att fosfor fastläggs i mark.
- Andra ämnen än fosfor och smittämnen kan följa med avloppsvattnet, vilket inte beaktas i rapporten.
- Det är svårt att bedöma kunskapsläget utifrån rapporten. Antaganden som ligger till grund för beräkningar behöver vara tydligt grundade och motiverade för att kunna bedömas av granskare. För beräkningarna är det svårt att skilja på författarnas egna antaganden och slutsatser som hämtas från andra källor.
- De forskningsunderlag som presenteras är delvis ganska ålderstigna. Resultaten har en stor, och ej förklarad variation, och det råder en brist på fältundersökningar, vilket även påpekas av författarna. Det är därför vattenmyndighetens bedömning att underlagen inte är tillräckliga för att fullt stöda de slutsatser som görs i rapporten. Att, som författarna i rapporten gör, kompensera detta med en underskattning av retentionen kan heller inte anses lösa problemet.
- Ett antal besvärande faktafel behöver korrigeras. Exempelvis anges det felaktigt att små avlopp tillhör punktkällor i SMED:s belastningsberäkningar (se bland annat rapportens figur 2) vilket ger en felaktig bild av de små avloppens belastning. Det är även bekymmersamt att göra analogier mellan självrening av smittämnen och retention av fosfor. Fosfor kommer, till skillnad från smittämnen, inte att brytas ned och försvinna utan kommer att ackumuleras över tid.
- De beräkningar som erfordras, för att göra bedömningar enligt rapporten, driver troligen fram kostnader för den enskilda fastighetsägaren, samt riskerar att ta utökade resurser i anspråk för tillsynsmyndigheten vid prövning. Rapporten problematiserar inte den ökade arbetsbelastning som tillsynsmyndigheten kommer att stå inför och att de kommer att behöva kompletterande användarvänliga manualer. Dessutom krävs att de har goda kunskaper om retention, geologi och miljö kvalitetsnormer.

Vattenmyndigheten instämmer i de behov av vidare utredning som författarna själva lägger fram i rapporten. Det finns ett behov av mer forskning innan det är möjligt att ta fram en mer allmän vägledning om

fosforretention eller en mer specifik vägledning om hur fosforretention kan vägas in vid bedömning av påverkan från en enskild avloppsanläggning.

Beslut avseende detta yttrande har fattats av Joakim Kruse, Vattenvårdsdirektör för Bottenhavets vattendistrikt, efter föredragning av Erica Hasslar, vattensamordnare. Även Emanuel Nandorf (Vattenmyndigheten), Pontus Ekman (Enheten för miljöanalys och viltförvaltning) samt Majlis Bergqvist (Miljöskyddsensheten) har bidragit med kommentarer.

Joakim Kruse
Vattenvårdsdirektör

Erica Hasslar
Vattensamordare
Tel: 0611-34 92 55